

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Національного технічного університету
«Дніпровська політехніка»
доктору економічних наук, професору,
професору кафедри менеджменту, директору
навчально-наукового інституту економіки
НТУ «Дніпровська політехніка»
БАРДАСЮ Артему Володимировичу

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу

Бояркіна Миколи Олексійовича

**на тему «Управління проектами з реалізації зовнішньоекономічних
операцій учасниками міжнародних автомобільних перевезень вантажів в
умовах розбалансування їх інтересів»**

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
з галузі знань 07 Управління та адміністрування
за спеціальністю 073 Менеджмент

Актуальність теми дисертаційного дослідження

У сучасних умовах розвитку міжнародного бізнесу ефективність здійснення зовнішньоекономічних операцій значною мірою визначається рівнем координації дій усіх учасників логістичного процесу, здатністю своєчасно реагувати на зміни зовнішнього середовища та забезпечувати баланс економічних інтересів. Для України зазначена проблема є особливо актуальною в умовах трансформації міжнародних транспортних маршрутів, розвитку співробітництва з Європейським Союзом та необхідності підвищення конкурентоспроможності вітчизняних перевізників.

Особливої ваги ця проблематика набуває в умовах зростання складності міжнародних транспортно-логістичних систем, коли результативність виконання

зовнішньоекономічних операцій визначається не лише якістю транспортного забезпечення, а й ефективністю управлінської взаємодії між усіма зацікавленими сторонами. Порушення узгодженості їх інтересів призводить до виникнення додаткових організаційних ризиків, збільшення витрат, затримок виконання міжнародних контрактів та зниження загальної ефективності діяльності суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Саме тому розроблення сучасного методичного інструментарію управління такими процесами є важливим напрямом розвитку теорії та практики менеджменту.

Дисертаційна робота Бояркіна Миколи Олексійовича присвячена вирішенню актуального науково-практичного завдання щодо вдосконалення управління проєктами реалізації зовнішньоекономічних операцій учасниками міжнародних автомобільних перевезень вантажів в умовах розбалансування їх інтересів. Обрана тема повністю відповідає сучасним потребам розвитку менеджменту, міжнародної логістики та зовнішньоекономічної діяльності, а результати дослідження мають безпосереднє практичне спрямування.

Важливо також відзначити, що запропоновані автором підходи орієнтовані на практичне використання підприємствами транспортно-логістичної сфери та можуть бути застосовані при вдосконаленні управління зовнішньоекономічними операціями в умовах високої мінливості міжнародного бізнес-середовища. Це додатково підсилює актуальність виконаного дослідження та підтверджує його відповідність сучасним потребам розвитку управлінської науки.

Враховуючи викладене, обрана тема є актуальною, своєчасною та має вагоме значення для вдосконалення управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Відповідно до планів наукової тематики кафедри менеджменту Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» дисертаційне

дослідження Бояркіна Миколи Олексійовича підготовлено та виконано в рамках науково-дослідних робіт «Розвиток науково-методичної бази менеджменту організацій в умовах сучасних глобалізаційних викликів» (номер державної реєстрації 0122U001126, 2022-2024 рр.) та «Забезпечення довгострокового економічного зростання організацій в контексті побудови адаптивних систем управління на засадах сталого розвитку» (номер державної реєстрації 0125U000360, 2025-2027 рр.). В рамках цих робіт автором запропоновано рекомендації щодо визначення ролі та місця зовнішньоекономічної діяльності в концептуальній базі системи управління діяльністю суб'єктів господарювання на зовнішніх ринках та заходи формування методичної бази для проєктної команди щодо аналізу чинників впливу на баланс інтересів учасників зовнішньоекономічних операцій. Досліджено економічні аспекти оптимізації процесів забезпечення зовнішньоекономічних операцій, розроблено підходи до оцінювання ефективності управлінських заходів та обґрунтовано пріоритетні напрями ресурсного забезпечення сталого розвитку організацій

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Дисертаційна робота виконана на достатньому науково-методичному рівні. Автором чітко визначено мету, сформульовано завдання дослідження, обґрунтовано об'єкт і предмет дослідження, що забезпечило логічну послідовність викладення матеріалу та досягнення поставленої мети.

Позитивної оцінки заслуговує використання сучасного методичного інструментарію. Для вирішення поставлених завдань автор застосував комплекс загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, серед яких системний аналіз, економіко-статистичні методи, кореляційно-регресійний аналіз, графічне моделювання, методи узагальнення та порівняння. Це забезпечило належний рівень достовірності отриманих результатів та сформульованих висновків.

Аргументованість висновків підтверджується використанням сучасної інформаційної бази, нормативно-правових документів, міжнародних статистичних матеріалів, а також результатами апробації дослідження та практичного впровадження окремих авторських розробок.

Перший розділ дисертації присвячено дослідженню теоретичних засад управління зовнішньоекономічними операціями та аналізу сучасних підходів до організації міжнародних автомобільних перевезень вантажів. Автором систематизовано наукові підходи до визначення сутності зовнішньоекономічних операцій, охарактеризовано основних учасників процесу та обґрунтовано необхідність застосування проєктного підходу для забезпечення ефективної взаємодії між ними. Теоретичний матеріал викладено логічно та послідовно, що створює належне підґрунтя для подальших досліджень.

У другому розділі виконано комплексний аналіз сучасного стану міжнародних автомобільних перевезень вантажів та досліджено чинники, які впливають на результативність зовнішньоекономічних операцій. Автором використано сучасний економіко-статистичний інструментарій, що дозволило отримати обґрунтовані висновки щодо взаємозв'язку між рівнем розвитку логістичної інфраструктури та ефективністю функціонування транспортно-логістичних систем. Практичну цінність мають сформульовані висновки щодо основних причин виникнення дисбалансу інтересів між учасниками зовнішньоекономічної діяльності.

У третьому розділі запропоновано комплекс практичних рекомендацій щодо вдосконалення управління проєктами реалізації зовнішньоекономічних операцій. Особливий інтерес становлять концептуальна модель інтеграції учасників зовнішньоекономічних операцій, методичний підхід до аналізу розбалансування їх інтересів та рекомендації щодо підвищення ефективності управління міжнародними автомобільними перевезеннями. Запропоновані

розробки мають практичне спрямування та можуть бути використані в діяльності підприємств транспортно-логістичної галузі.

У цілому зміст дисертаційної роботи є цілісним, внутрішньо узгодженим та повністю відповідає поставленій меті дослідження. Висновки кожного розділу логічно пов'язані між собою та послідовно підводять до загальних висновків дисертації.

Практична цінність дисертаційного дослідження полягає в тому, що розроблені автором рекомендації можуть бути використані підприємствами транспортно-логістичної сфери, суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, органами державного управління, а також у навчальному процесі закладів вищої освіти. Особливо важливо, що запропоновані рішення орієнтовані на сучасні умови функціонування міжнародного ринку транспортних послуг та враховують необхідність адаптації підприємств до змін зовнішнього середовища.

Окремі результати дослідження впроваджено в освітній процес підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Менеджмент» (спеціальність D3 «Менеджмент») з дисципліни Ф18 «Логістика та управління ланцюгами постачання» та здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» (спеціальність D3 «Менеджмент») з дисципліни Ф2 «Управління проєктами».

Практична значущість результатів підтверджується їх апробацією, наявністю впровадження окремих розробок у діяльність організацій та відображенням основних результатів у наукових публікаціях автора, що свідчить про їх актуальність, затребуваність та можливість широкого використання в сучасній управлінській практиці.

Ступінь новизни наукових положень дисертації

Наукова новизна дисертаційної роботи полягає у розробленні та розвитку теоретичних положень, науково-методичних підходів і практичних рекомендацій щодо управління проектами реалізації зовнішньоекономічних операцій учасниками міжнародних автомобільних перевезень вантажів в умовах розбалансування їх інтересів. Отримані результати характеризуються належним рівнем обґрунтованості, є логічно взаємопов'язаними та спрямованими на вирішення актуальних проблем сучасного менеджменту.

Наукову цінність роботи підвищує те, що автор комплексно поєднав положення проектного менеджменту, управління зовнішньоекономічною діяльністю та сучасних підходів до координації взаємодії зацікавлених сторін. Такий підхід дозволяє розглядати процес реалізації зовнішньоекономічної операції як цілісну систему взаємопов'язаних управлінських рішень, що враховують вплив як внутрішніх, так і зовнішніх чинників на досягнення кінцевого результату.

Позитивної оцінки заслуговує запропонований автором підхід до управління взаємодією учасників зовнішньоекономічних операцій, який базується на врахуванні їх інтересів під час реалізації проєктів міжнародних автомобільних перевезень. Запропоновані моделі та методичні рекомендації дозволяють підвищити якість управлінських рішень, своєчасно виявляти потенційні конфлікти між учасниками процесу та забезпечувати більш ефективну координацію їх діяльності.

Окремої позитивної оцінки заслуговує практична орієнтованість отриманих наукових результатів. Запропоновані автором методичні положення можуть бути використані як основа для удосконалення процесів прийняття управлінських рішень у сфері міжнародних автомобільних перевезень вантажів, а також для підвищення ефективності взаємодії суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності в умовах зростання невизначеності міжнародного ринку транспортних послуг.

Загалом наукова новизна та практична цінність дисертації взаємно доповнюють одна одну, що свідчить про комплексний характер проведеного дослідження та його відповідність сучасним потребам розвитку теорії і практики менеджменту.

Повнота викладу положень дисертації в опублікованих роботах

Основні результати дослідження викладено в 11 наукових працях, у тому числі 1 розділ в колективній монографії, 5 статей в наукових виданнях України категорії «Б», внесених до міжнародних наукометричних баз. Ключові теоретико-методичні та науково-практичні положення й висновки дисертації оприлюднені автором і отримали позитивну оцінку на 4 міжнародних науково-практичних конференціях

Опубліковані праці достатньо повно відображають ключові результати дослідження, підтверджують самостійність виконаної роботи та відповідність отриманих результатів вимогам, що ставляться до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Позитивно характеризує дисертаційну роботу також наявність практичного впровадження окремих результатів дослідження, що свідчить про їх прикладну цінність та можливість використання у діяльності суб'єктів господарювання.

Дотримання норм академічної доброчесності

Перевірка дисертаційної роботи із застосуванням системи StrikePlagiarism підтвердила дотримання автором вимог академічної доброчесності. За її підсумками коефіцієнт подібності КП 1(визначає відсоткове співвідношення фрагментів тексту, що містять послідовності з п'яти та більше слів, що були виявлені у внутрішніх та зовнішніх базах даних) дорівнював 8,39%. Виявлені текстові збіги мають коректні посилання на першоджерела, у тому числі на власні публікації здобувача, що свідчить про належне оформлення використаних

матеріалів. Зміст української та англійської анотацій є ідентичним, відповідає основним положенням дисертації та відображає її наукову новизну, результати і практичну спрямованість. Водночас оформлення дисертаційної роботи відповідає чинним вимогам Міністерства освіти і науки України.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи.

У цілому позитивно оцінюючи дисертаційну роботу, вважаю за доцільне висловити окремі побажання, які мають рекомендаційний характер і можуть бути враховані автором у подальших наукових дослідженнях.

1. У підрозділі 2.2 дисертації (с. 102–125) автором проведено кореляційно-регресійний аналіз впливу показників Logistics Performance Index на результати міжнародних автомобільних перевезень вантажів. Разом із тим робота виграла б від більш детального обґрунтування причин вибору саме зазначених показників LPI як ключових факторів дослідження та короткого порівняння їх із можливими альтернативними міжнародними індикаторами оцінювання логістичної ефективності.

2. У підрозділі 3.1 (с. 146–168), де обґрунтовується доцільність застосування проєктного підходу до управління зовнішньоекономічними операціями, доцільно було б більш детально висвітлити потенційні ризики впровадження запропонованого підходу для підприємств різного масштабу та визначити організаційні умови, за яких його використання буде найбільш ефективним.

3. У підрозділі 3.3 (с. 189–204) запропоновано методичний комплекс аналізу чинників впливу на баланс інтересів учасників зовнішньоекономічних операцій. Водночас перспективним напрямом подальшого розвитку запропонованого підходу могло б стати його адаптування до умов цифрової трансформації логістики, зокрема із використанням сучасних інформаційно-аналітичних платформ та технологій підтримки прийняття управлінських рішень.

4. У роботі запропоновано низку практичних рекомендацій щодо вдосконалення управління зовнішньоекономічними операціями. Разом із тим доцільно було б більш детально обґрунтувати методику оцінювання економічної ефективності їх впровадження для підприємств різного масштабу та спеціалізації.

5. Окремі рекомендації щодо управління взаємодією учасників зовнішньоекономічних операцій могли б бути доповнені прикладами їх практичного використання на підприємствах малого та середнього бізнесу, що сприяло б розширенню сфери застосування запропонованого інструментарію.

6. Перспективним напрямом подальших досліджень може стати інтеграція запропонованих автором методичних підходів із сучасними корпоративними інформаційними системами (ERP, CRM, SCM), що сприятиме автоматизації процесів прийняття управлінських рішень у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Зазначені зауваження мають рекомендаційний характер, не знижують наукової та практичної цінності дисертаційної роботи й можуть бути розглянуті автором як напрями її подальшого розвитку.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Бояркіна Миколи Олексійовича на тему «Управління проєктами з реалізації зовнішньоекономічних операцій учасниками міжнародних автомобільних перевезень вантажів в умовах розбалансування їх інтересів» є завершеним самостійним науковим дослідженням, виконаним на актуальну тему та присвяченим розв'язанню важливої науково-прикладної проблеми у сфері менеджменту.

У процесі дослідження автором отримано нові наукові результати, що характеризуються належним рівнем обґрунтованості, наукової новизни та практичної значущості. Запропоновані теоретичні положення, методичні підходи та практичні рекомендації є взаємопов'язаними, логічно завершеними та можуть

бути використані для підвищення ефективності управління зовнішньоекономічними операціями підприємств, діяльність яких пов'язана з міжнародними автомобільними перевезеннями вантажів.

Дисертаційна робота відзначається чіткою логікою побудови, належним рівнем методичного забезпечення, достатньою інформаційною базою, аргументованістю сформульованих висновків та практичною спрямованістю запропонованих рекомендацій. Основні результати дослідження пройшли апробацію, опубліковані у фахових наукових виданнях та впроваджені у практичну діяльність, що підтверджує їх актуальність і прикладну цінність.

Висловлені у рецензії зауваження мають рекомендаційний характер, не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи та можуть бути враховані автором у подальшій науковій діяльності.

Вважаю, що дисертаційна робота Бояркіна Миколи Олексійовича за своїм змістом, рівнем наукової новизни, теоретичною та практичною значущістю повністю відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), а її автор Бояркін Микола Олексійович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Рецензент

к.е.н., доцент кафедри менеджменту
Національного технічного університету
«Дніпровська політехніка»

Олена ВАРЯНИЧЕНКО